

reportage

150 jaar Witte Zusters: ‘We moesten hard werken. We hadden immers de eeuwigheid om uit te rusten’

DOOR HETTIE VAN DER VEN

In 1869 stichtte de Franse kardinaal Lavigerie de Missiezusters van Onze-Lieve-Vrouw van Afrika. De Witte Zusters, zoals ze bekendstaan, bestaan dit jaar dus honderdvijftig jaar. KN trok met vier van hen langs de plekken uit hun Nederlandse verleden, via een wandelroute die ter gelegenheid van dit jubileum ontwikkeld is.

Marina van Dalen met zusters Theresia (midden) en Gerda (rechts) voor de ingang van moederhuis Sancta Monica in Esch. | Foto: Peter de Koning

We hebben afgesproken voor Villa Phaf in het dorpshart van Bostel. Vier zusters, coördinator Marina van Dalen, fotograaf Peter en ondergetekende. Zusters Antoinette (84) en Corrie (85) zijn op hun scootmobiel gekomen, zusters Theresia (83) en Gerda (88) per fiets. Iedereen is dik ingepakt. Het is begin mei, maar nog venijnig koud. De statige villa was tot 1966 in gebruik als gemeenschap en rusthuis voor zieke en oudere zusters en voor zusters die vanuit Afrika even op vakantie kwamen. Maar: “Al te veel rusten was er eigenlijk niet bij”, zo stelt het viertal. “Altijd maar die gangen schrobben. Het waren nare gangen, ze werden snel weer nat.”

PARATE KENNIS

“In deze straat, hier ergens tegenover, heb ik voor het eerst een televisieprogramma gezien”, herinnert Corrie zich. Achter de villa ligt een grote tuin, die als openbaar park nog steeds toegankelijk is. “Wat hebben we hier vaak appels geraapt. Ook hingen we er de was op of zaten we gewoon wat te kletsen.” In colonne rijden we verder, Corrie en Antoinette op hun scootmobielen in volle vaart voorop. Volgende halte is het voormalig regiokantoor van de Witte Zusters, Prins Bernhardstraat 19. Van 1969 tot 2012 vormden de provinciaal, de econoom en de secretaresse er met nog enkele zusters een kleine gemeenschap. Antoinette was jarenlang de archivaris van dit team en beschikt nog altijd over veel parate kennis over de historie van de Witte Zusters.

EEN ROOD LINT

Tijd voor koffie. Deze staat voor ons klaar in het kleine maar charmante particuliere Museum Vekemans. Daar is op zolder sinds kort een ‘religieus panorama’ ingericht: levensgrote poppen tonen de missiekleding van onder meer de Witte Zusters en hun mannelijke evenknieën, de Witte Paters. Hoewel de trap erg steil is, vinden alle zusters hun weg naar boven. Een groepsfoto voor het voormalig moederhuis in Esch (gelegen tussen Bostel en Vught) zorgt voor herkenning: “Kijk, hier sta ik.” “En ik hier!” Eenmaal weer opgewarmd komen de verhalen los. “Ons noviciaat doorliepen we in Esch. We leerden er Engels en Frans, maar kregen ook veel bijbelles. En we moesten de hele brief van

‘Allemaal wilden we uitgezonden worden, net zoals de apostelen’

Ignatius over gehoorzaamheid uit ons hoofd leren.” Aanvankelijk droegen de zusters over hun witte habijt een paars lint met een kruis eraan. Dit moest echter een rood lint worden, want dat was de kleur van de martelaren. Eensgezind: “Allemaal wilden we uitgezonden worden, net zoals de apostelen. We kregen nadrukkelijk mee dat we hard moesten werken, want we hadden tenslotte de eeuwigheid om uit te rusten.” Theresia verbleef vijftig jaar in Congo, Antoinette, Corrie en Gerda allemaal tientallen jaren in Tanzania. “We hadden in Afrika een prachtig leven”, stelt Gerda. “Dat ‘selfie-idee’ van nu bestond totaal niet. Een individu bestaat sowieso nauwelijks in Afrika, alleen de gemeenschap bestaat.” De bescheiden karavaan trekt verder richting het Wereldhuis. Het pand aan de Achterberghstraat werd in de jaren zeventig gebouwd door de Zusters van Jezus, Maria en Jozef als kloosterverzorgingshuis Molenweide. Het was bedoeld voor hun eigen zusters en andere religieuzen, waaronder sinds 1972 ook Witte Zusters. Het pand is inmiddels overgenomen door Zorggroep Elde en in 2017 verbouwd tot het interreligieuze en interculturele Wereldhuis. Op dit moment wonen er nog z’n twintig Witte Zusters in dit huis, waaronder Theresia en Gerda. Antoinette en Corrie wonen in het aangrenzende appartementencomplex Molenhof.

Zusters Gerda (rechts), Antoinette (op de rug) en Theresia bij de beelden van Maria en Jozef, afkomstig van Sancta Monica in Esch, maar nu geplaatst in de tuin van het Wereldhuis in Bostel. | Foto: Peter de Koning

Zusters Gerda en (op de rug) Theresia bij het religieus panorama in Museum Vekemans in Bostel. | Foto: Peter de Koning

Zuster Antoinette op het binnenplaatsje van Museum Vekemans. | Foto: Peter de Koning

‘De sfeer in het noviciaat was altijd een beetje gespannen. Was je geschikt en mocht je blijven?’

NOG VOLOP ACTIEF

Allemaal zijn ze nog volop actief. Corrie is vrijwilligster in verschillende woonzorgcentra, Antoinette houdt nog altijd de archieven bij en Gerda is koster in het Wereldhuis. Theresia: “Ik help twee vluchtelingengezinnen uit Congo die hier in Bostel terecht zijn gekomen. Ik spreek Swahili, kan dus tolken en ga bijvoorbeeld met hen mee naar het ziekenhuis. Ook leer ik ze zaken als hoe de wasmachine werkt en dat ze geen vet door de gootsteen moeten gieten.”

DE OUDE WASLIJNEN

Onze rondgang eindigt bij Sancta Monica in Esch, het oude moederhuis van de Witte Zusters, gebouwd in 1895. Hier was het postulaat gevestigd en later het noviciaat. “In de tuin gingen we na het eten vaak volleyballen”, herinnert Theresia zich. “Er is veel veranderd, maar de oude waslijnen zijn er nog steeds.” Achter in de tuin staat, inmiddels totaal overwoekerd, nog een Lourdesgrot. Gerda: “Hier kwamen we vaak een rozenhoedje bidden. De sfeer was altijd een beetje gespannen. Was je geschikt en mocht je blijven, of moest je naar huis?” “Ik ga op zoek naar de vijver”, meldt Theresia. Vastbesloten baant ze zich een weg door de rododendrons en jawel, het waterfje wordt gevonden. “Hier gingen we vaak picknicken en in de winter soms schaatsen. Daarginds stond geloof ik het fietsenhok...” In 2005 is het klooster gesloten. Er zijn nu appartementen in gevestigd. In 2015 zijn de graven van de zusters verplaatst. Gerda en Theresia plukken nog snel een lelietje-van-dalen. “Dit is echt nog een stukje Sancta Monica, die bloeiden hier vroeger ook al. We gaan ze snel in het water zetten.” ●

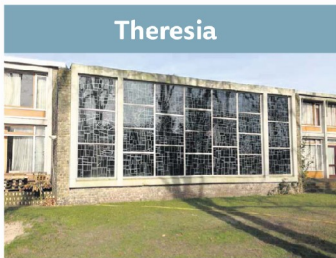

Foto: Paul Huisman - Collectie BUIIC

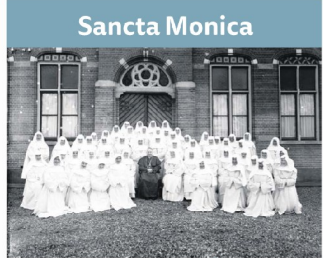

Foto: Collectie BUIIC

VUGHT

BOXTEL

Foto: wikipedia.org - cccy Pivros

Foto: Archief MZOLA NL

DE WITTE ZUSTERS-WANDELROUTE

De Witte Zusters-wandelroute is 17,5 kilometer lang en loopt van station Bostel naar station Vught. De route is ontwikkeld en geschreven door Marina van Dalen, bestuurscoördinator van de Witte Zusters in Nederland. Ze werkte hiervoor samen met De Paadjesmakers in Den Bosch. De route loopt langs de woon- en werkplekken van de Missiezusters, maar ook langs die van onder meer de Witte Paters, paters assumptionisten, Fraters van Tilburg en Zusters JMJ. Het wandelboekje is voor 2 euro (excl. verzendkosten) te bestellen via www.depaadjesmakers.nl en info@wittezusters.nl.

Nog t/m 18 augustus is in MUBO Bostel de expositie *De Witte Karavaan - 150 jaar Witte Paters en Witte Zusters* te zien. Info: www.mubobostel.nl